

PWYLLGOR CRAFFU ADFYWIO A DATBLYGU CYNALIADWY

(O Bell Trwy Teams)

Aelodau sy'n Bresennol:

Dydd Gwener, 30 Gorffennaf 2021

Cadeirydd: Cyngorydd S.K.Hunt

Is-gadeirydd: Cyngorydd R.L.Taylor

Cynghorwyr: C.J.Jones, H.N.James, S.Purseley a/ac
S.Rahaman

**Swyddogion sy'n
Bresennol:** L.Beynon, C.Davies, T.Davies a/ac M. Thomas

**Gwahoddedigion y
Cabinet:** Cynghorwyr A.Wingrave a/ac L.Jones

1. **CRAFFU CYN PENDERFYNU**

Craffodd y Pwyllgor ar yr eitemau canlynol ar agenda Bwrdd y Cabinet:

Cynllun Llesol i Wenyn CNPT

Cyflwynwyd adroddiad i'r aelodau mewn perthynas â Chynllun Llesol i Wenyn Castell-nedd Port Talbot.

Dywedodd swyddogion fod y cynllun hwn yn cynnig newid trefn reoli a thorri ymylon sy'n eiddo i'r cyngor, er mwyn annog glaswelltiroedd blodau gwyllt i ddatblygu, a fydd hefyd yn cyd-fynd â'r gofynion a nodir yn Neddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, Cynllun Dyletswydd Bioamrywiaeth y cyngor a Chynllun Gweithredu Adferiad Natur Castell-nedd Port Talbot.

Nodwyd bod y seminar diweddar ar gyfer yr holl aelodau a gynhaliwyd i drafod y pwnc hwn yn ddefnyddiol iawn ac yn caniatáu i'r aelodau roi eu mewnbwn; Ystyriodd swyddogion lawer o'r sylwadau a'r awgrymiadau a wnaed.

Pwysleisiodd y Pwyllgor bwysigrwydd cynnal y defnydd o fannau gwyrdd ar gyfer amwynder, yn enwedig yn yr ardaloedd trefol; roedd

yn bwysig cael cefnogaeth gan y gymuned a chael ymgysylltiad cymunedol cadarn. Soniwyd bod Tai Tarian yn berchen ar hanner yr ardaloedd gwyrdd ac yn eu rheoli a bod yr hanner arall yn eiddo i'r cyngor ac yn cael eu rheoli ganddo; roedd angen cydlynid rhwng y ddau grŵp er mwyn sicrhau bod cymysgedd priodol rhwng cadw mannau amwynder a ddefnyddiwyd yn aml, a chyflwyno'r gwelliannau pwysig i fioamrywiaeth.

Rhannodd yr aelodau stori arfer da gan Tai Tarian, lle'r ymgysyllton nhw â chymdogion mewn ardal, mewn perthynas â newid man gwyrdd, ac roeddent wedi gallu gwneud mân newidiadau i'w cynlluniau gwreiddiol i ganiatáu i weithgareddau cymunedol ddigwydd yn y man gwyrdd, yn ogystal â chael yr ychwanegiadau bioamrywiaeth angenrheidiol; roedd ymgysylltu â'r cyhoedd yn bwysig iawn gan ei fod yn rhoi dealltwriaeth o sut roedd y gymuned yn defnyddio lleoedd.

Cadarnhaodd swyddogion fod mannau amwynder yn hanfodol bwysig yn y gymuned, a'i bod hefyd yn bwysig sicrhau bod y cyhoedd yn ymwybodol o'r cynllun hwn fel eu bod yn deall y rhesymau pam yr oedd angen gwelliannau i fioamrywiaeth; byddai cyfathrebu a brandio'r cynllun hwn yn hanfodol, a gwnaed awgrymiadau mewn perthynas â ffyrdd o'i hyrwyddo i'r cyhoedd

Soniwyd bod aelodau'r Tîm Bioamrywiaeth wedi anfon llythyrau at Gynghorwyr ac wedi cynnal cyfarfodydd unigol â nhw yn eu Wardiau i drafod ardaloedd penodol, gan fod anghenion penodol gwahanol ar draws yr amrywiaeth o fannau awyr agored.

Hysbyswyd yr aelodau fod angen i'r cyngor sicrhau bod ei sefyllfa a'i weithdrefnau wedi'u sefydlu, ac yna byddai staff yn trafod y mater hwn â gwahanol sefydliadau i sicrhau eu bod eu hymagwedd yn cydfynd ag ymagwedd y cyngor. Ychwanegodd swyddogion mai diogelwch fyddai'r flaenoriaeth gyntaf yn y gwaith a wneir.

Gofynnwyd a fyddai'r cynllun yn cael ei ehangu i ardaloedd tir llwyd a thir diwydiannol nas defnyddir. Esboniodd swyddogion mai'r ffocws presennol oedd edrych ar yr ymylon presennol ar dir sy'n eiddo i'r cyngor; byddai'r cynllun yn cymryd peth amser i symud drwy'r gwahanol feysydd, gan fod Swyddogion yn awyddus iddo weithio'n effeithiol. Fodd bynnag, cadarnhawyd y gallai fod yn bosib ymchwilio i'r ardaloedd tir llwyd i ddod â blodau gwyllt yn ôl iddynt; gallai swyddogion drafod cynlluniau i archwilio'r ardaloedd hyn a nodi a oedd unrhyw fanciau hadau presennol y gellid eu hailhadu er mwyn iddo dyfu'n ddôl blodau gwyllt. Ychwanegwyd bod y cyngor am osgoi

cyflwyno rhywogaethau anfrodorol a chymysgeddau hadau gan fod elfen gost i hynny, ac roedd am annog rhywogaethau brodorol i dyfu. Byddai swyddogion yn cysylltu â Chydlynnydd y Bartneriaeth Natur Leol i drefnu trafodaeth â'r aelod â diddordeb am yr ardaloedd tir llwyd yr oeddent yn cyfeirio atynt; yna gellid cynnwys yr ardal ar y map, ac os yw'r ardal yn dir sy'n eiddo i'r cyngor, gellid cynnal arolwg i gael dealltwriaeth o'r ardal a'r hyn y gellid ei wneud i wella bioamrywiaeth.

O ran canfyddiad y cyhoedd, nodwyd bod angen dosbarthu negeseuon clir pan fydd cynlluniau'n cael eu llunio, er mwyn esbonio i'r cyhoedd ble byddai'r gwaith yn digwydd. Tynnodd swyddogion sylw at y ffaith eu bod yn gweithio'n agos gyda chydweithwyr yn y Tîm Gwasanaethau Cyfathrebu a Digidol i sicrhau bod y negeseuon cywir yn cael eu postio ar y cyfryngau cymdeithasol; bydd y negeseuon hyn yn cynnwys ffotograffau cyn ac ar ôl y gwaith, gan y bydd y rhain yn dangos yn glir pa wahaniaeth y bydd y gwaith yn ei wneud.

Yn dilyn craffu, roedd y pwyllgor yn gefnogol o'r cynigion i'w hystyried gan Fwrdd y Cabinet.

Ystyried Cynllun Datblygu Lleol Newydd Castell-nedd Port Talbot

Derbyniodd y Pwyllgor adroddiad i ystyried Cynllun Datblygu Lleol Newydd Castell-nedd Port Talbot 2021-2036, Ymgynghoriad Drafft y Cytundeb Cyflawni ac Ymgynghoriad Drafft yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig; dyddiad dechrau'r ymgynghoriad arfaethedig oedd 16 Awst 2021, a bydd yn dod i ben chwe wythnos yn ddiweddarach ar 27 Medi 2021.

Hysbyswyd yr aelodau fod Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) presennol y cyngor wedi'i fabwysiadu am 15 mlynedd (o 2011 i 2026) ac y bydd angen i'r cyngor adnewyddu'r cynllun hwn bob pedair blynedd; roedd swyddogion wedi cyflwyno adroddiad adolygu ac yn paratoi CDLI newydd, felly pan fydd y cynllun newydd yn cael ei fabwysiadu, byddai'n disodli'r CDLI presennol.

Oherwydd cychwyniad y pandemig, tynnwyd sylw at y ffaith bod rhywfaint o oedi wedi bod yn y broses. Roedd swyddogion wedi ailddechrau gweithio ar y Cytundeb Cyflawni Drafft a oedd yn nodi'r canlynol:

- Yr amserlen – roedd angen llunio'r cynllun o fewn 3.5 mlynedd, ac nid oedd yn rhoi llawer o amser i lunio'r cynllun cynhwysfawr hwn;

- Y cynllun cynnwys y gymuned – roedd hyn yn cynnwys gyda phwy y byddai'r cyngor yn cysylltu, pryd y cysylltir â nhw a sut y cysylltir â nhw;
- Yr adnoddau y bydd Cyngor Castell-nedd Port Talbot yn eu defnyddio i baratoi'r cynllun;
- Y gyllideb ar gyfer llunio'r cynllun o fewn yr amserlen.

Nodwyd bod yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (ACI) yn broses ailadroddol ar ffurf adroddiad; roedd angen anfon unrhyw bolisiâu neu strategaethau etc. a luniwyd wrth i'r cynllun gael ei baratoi fynd drwy'r broses ACI i'w hasesu. Soniwyd y bydd yr asesiad hwn yn penderfynu a oedd y gwahanol bolisiâu dogfennau eraill yn addas i fodloni gofynion cynaliadwyedd y cynllun cyffredinol; os penderfynir nad ydynt yn addas, bydd angen i Swyddogion eu diwygio.

Cyfeiriwyd at gynnwys y gymuned a sut roedd hyn yn allweddol wrth ddatblygu'r CDLI; yn y blynyddoedd blaenorol, roedd y cyngor wedi anfon taflenni at breswylwyr, ond nid oedd hyn yn llwyddo i'w hannog i ymwneud â'r CDLI. Nododd yr aelodau bwysigrwydd cyrraedd pob etholwr gan ei fod yn ymarfer ymgynghori sylweddol iawn. Gwnaed awgrym ynghylch gwella ymgysylltiad y cyhoedd sef bod llythyr yn cael ei lunio mewn ffordd debyg i'r ffordd y cafodd y preswylwyr eu llythyr treth y cyngor, gan mai dyma'r math o wybodaeth y byddai gan y rhan fwyaf o'r cyhoedd ddiddordeb ynddo, ac felly'n byddent yn ei agor a'i ddarllen, ac roedd hefyd yn ffordd llai costus o gael mwy o bobl i ymgysylltu. Nododd swyddogion y sylwadau a wnaed ar gyfer gohebiaeth yn y dyfodol; roedd y tîm bob amser yn chwilio am syniadau newydd, ac os oedd gan yr aelodau unrhyw awgrymiadau pellach, fe'u hanogwyd i gysylltu â'r tîm. Cytunwyd, yn amodol ar gymeradwyaeth, y byddai'r awgrym yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad cyn dechrau'r ymgynghoriad.

Cynhaliwyd trafodaeth mewn perthynas â sylwadau ar gyfryngau cymdeithasol. Gofynnwyd a allai'r Tîm Cyfathrebu helpu gyda hyn ac ymateb yn uniongyrchol i sylwadau ar dudalennau cyfryngau cymdeithasol, er mwyn ceisio annog preswylwyr i ymateb i'r ymgynghoriad yn y ffordd gywir; byddai hyn yn helpu i sicrhau na cholli'r sylwadau defnyddiol, a bod preswylwyr yn cael gwybod am y broses gywir o gyflwyno sylwadau. Cadarnhaodd swyddogion fod deddfwriaeth ar waith mewn perthynas â chyflwyno sylwadau, naill ai drwy ffurflen neu ar y porth ymgynghori; ni ellid derbyn sylwadau/awgrymiadau a wnaed ar gyfryngau cymdeithasol. Nodwyd y byddai angen adnoddau er mwyn monitro sylwadau ar gyfryngau

cymdeithasol ac ni ellid cadarnhau hyn. Tynnodd swyddogion sylw at y ffaith bod angen iddynt ystyried ffyrdd o ymgysylltu â phob grŵp o bobl, gan gynnwys y rheini nad ydynt yn defnyddio'r rhyngrwyd. Soniwyd y byddai'r defnydd o jargon yn cael ei leihau er mwyn sicrhau bod gan y cyhoedd ddealltwriaeth glir o'r hyn yr oedd y cyngor yn ceisio'i gyflawni; Roedd swyddogion yn gweithio gyda chwmni lleol i ailfrandio'r CDLI a chyflwyno fideos a oedd yn symleiddio'r broses ac yn cynnwys pobl. Awgrymwyd y gallai aelodau fod yn rhan o'r gynrychiolaeth ar gyfryngau cymdeithasol i gyfeirio'r cyhoedd i'r cyfeiriad cywir.

Mewn perthynas â'r cyfarfodydd rhanddeiliaid, roedd yr adroddiad a ddosbarthwyd yn nodi y byddai'r cyfarfodydd yn cael eu cynnal ar-lein; Gofynnodd yr aelodau a fyddai'n bosib cynnal cyfarfodydd wyneb yn wyneb pe bai'r cyfyngiadau'n caniatáu hynny, gan y byddai'n dangos pwysigrwydd ac arwyddocâd yr hyn yr oedd y cyngor yn ei wneud. Cadarnhaodd swyddogion, pe bai canllawiau'r Llywodraeth yn newid, y byddent yn gallu cynnal cyfarfodydd wyneb yn wyneb; cytunwyd y byddai Swyddogion yn sicrhau bod hyn yn cael ei egluro yn yr adroddiad a ddosbarthwyd.

Gofynnwyd a oedd modd lloio Llywodraeth Cymru mewn perthynas â datblygu ardaloedd tir llifogydd, gan fod cryn dipyn o dir wedi'i gynnwys yn y categori hwn. Dywedodd swyddogion y byddai llifogydd yn cyfyngu'n fawr ar ddatblygiad y gwaith hwn; roedd Nodyn Cyngor Technegol (TAN) Llywodraeth Cymru ar lifogydd yn cael ei lunio ar hyn o bryd, a disgwylir iddo gael ei gyhoeddi fis nesaf i Swyddogion ei ystyried. Nodwyd bod Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) i ddatblygu mapiau llifogydd newydd, a fydd o bosib yn cynnwys ardaloedd llifogydd newydd; byddai hyn yn effeithio ar sut y caiff y CDLI ei lunio, ond roedd yr amseru'n dda o ran y cam yr oedd y tîm wrthi'n cyflawni wrth ddatblygu'r cynllun.

Hysbyswyd yr aelodau fod rheoliadau hygrychedd ar waith, a oedd yn golygu bod yn rhaid i bopeth fod ar gael ar y wefan a'r deunyddiau eraill a ddefnyddir i gyfathrebu â'r cyhoedd; roedd angen i'r negeseuon fod yn ddealladwy, yn glir ac yn gryno. Soniwyd y byddai gan y cyhoedd ddiddordeb mewn rhai o gamau'r CDLI a rhai agweddau arno, yn hytrach na'r holl broses; roedd angen rheoli'r pwyntiau diddordeb penodol hyn yn y broses yn ofalus ac roedd angen i Swyddogion sicrhau bod y negeseuon cywir yn cael eu cyfleu i'r cyhoedd.

Nodwyd bod dichonoldeb yn elfen allweddol o'r CDLI; pan gyflwynodd datblygwyr dir, roedd yn hanfodol eu bod yn dangos sut y byddai'r safle hwnnw'n cael ei ddatblygu, gan ystyried holl ofynion Adran 106 y cyngor. Pan gyflwynwyd tir, dywedodd swyddogion fod angen i dirfeddianwyr/datblygwyr y safle sicrhau bod gofynion Adran 106 yn cael eu hystyried wrth brynu'r tir i sicrhau bod y cyfleusterau hefyd yn cael eu darparu ac wedi'u sefydlu ar gyfer y gymuned; gan gynnwys isadeiledd gwyrdd, teithio llesol etc., i sicrhau ei fod yn lleoliad y mae pobl eisiau byw ynddo.

Aeth y Pwyllgor drwy amserlen y CDLI, yn enwedig yr amserlen ar gyfer cyhoeddi'r gofrestr safleoedd ymgeisiol a'r adborth cymunedol ar safleoedd ymgeisiol. Cadarnhawyd y cyhoeddir y gofrestr safleoedd ymgeisiol ym mis Mehefin 2022, ar ôl cyfnod yr etholiad; bydd swyddogion yn adolygu adborth y gymuned, ond ni fyddant yn ymateb iddo gan y byddai hyn yn cymryd cryn dipyn o amser. Ychwanegwyd y bydd y sylwadau'n cael eu hystyried pan gaiff y safleoedd ymgeisiol eu hasesu.

Tynnodd swyddogion sylw at y ffaith y byddent yn hapus i hwyluso unrhyw seminarau ar gyfer yr holl aelodau mewn perthynas ag agweddau amrywiol ar y CDLI, pe bai'r aelodau'n gofyn am hyn.

Cynigiwyd a secondiwyd gwelliant ffurfiol i'r argymhelliad a gynhwyswyd yn yr adroddiad a ddosbarthwyd, a newidiodd argymhelliad rhif 1 i'r canlynol:

Cytuno ar gytundeb cyflawni ymgynghoriad drafft y CDLI newydd fel y'i nodir yn atodiad 2 at ddibenion yr ymgynghoriad, yn amodol ar gynnwys yr adborth gan aelodau yn y Pwyllgor Craffu Adfywio a Datblygu Cynaliadwy mewn perthynas â chynnwys y gymuned.

Penderfynwyd bod y Pwyllgor yn cefnogi'r diwygiad i'w ystyried gan Fwrdd y Cabinet.

2. **BLAENRAGLEN WAITH**

Nododd yr Aelodau Flaenraglen Waith Craffu Adfywio a Datblygu Cynaliadwy ar gyfer 2021/22.

CADEIRYDD